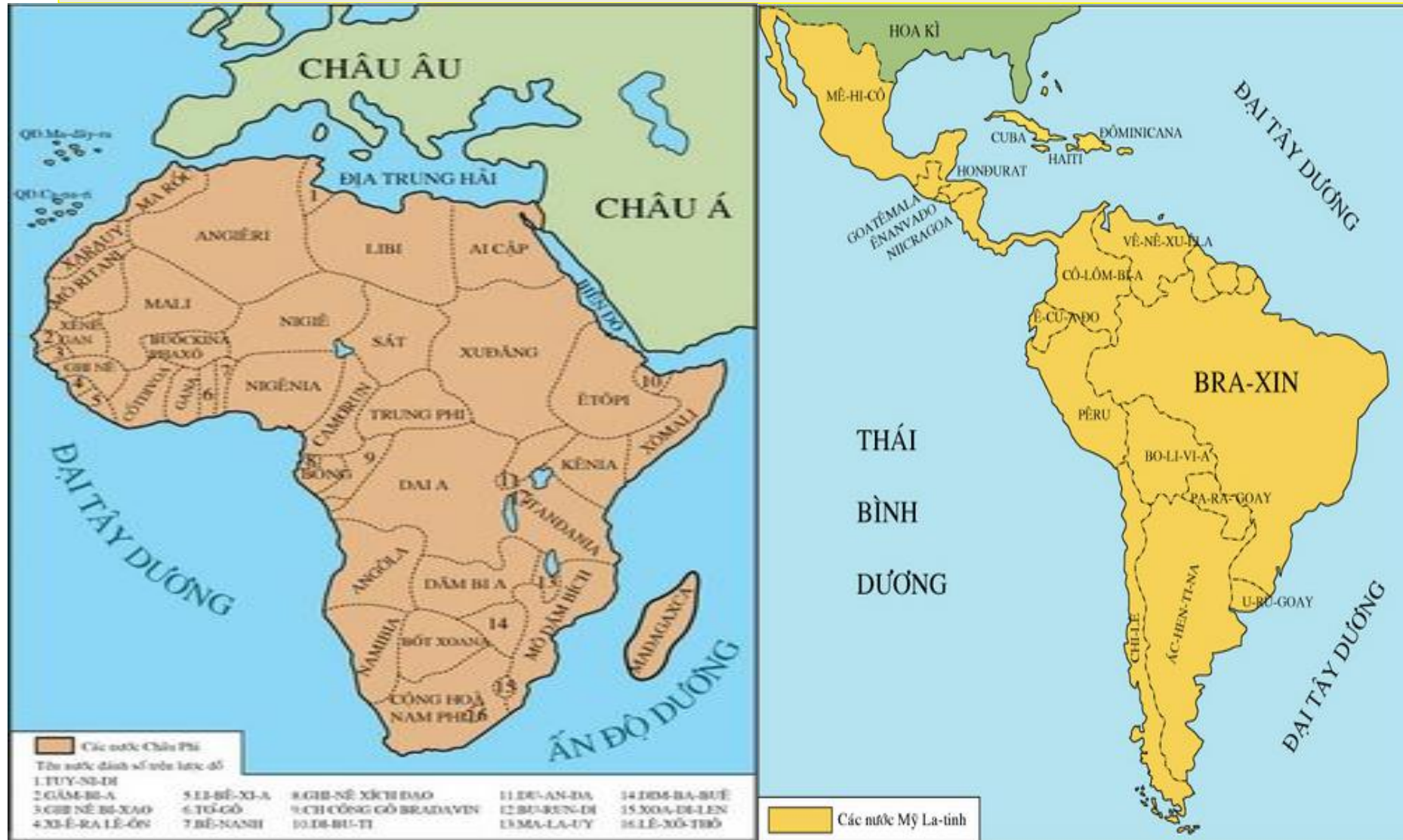


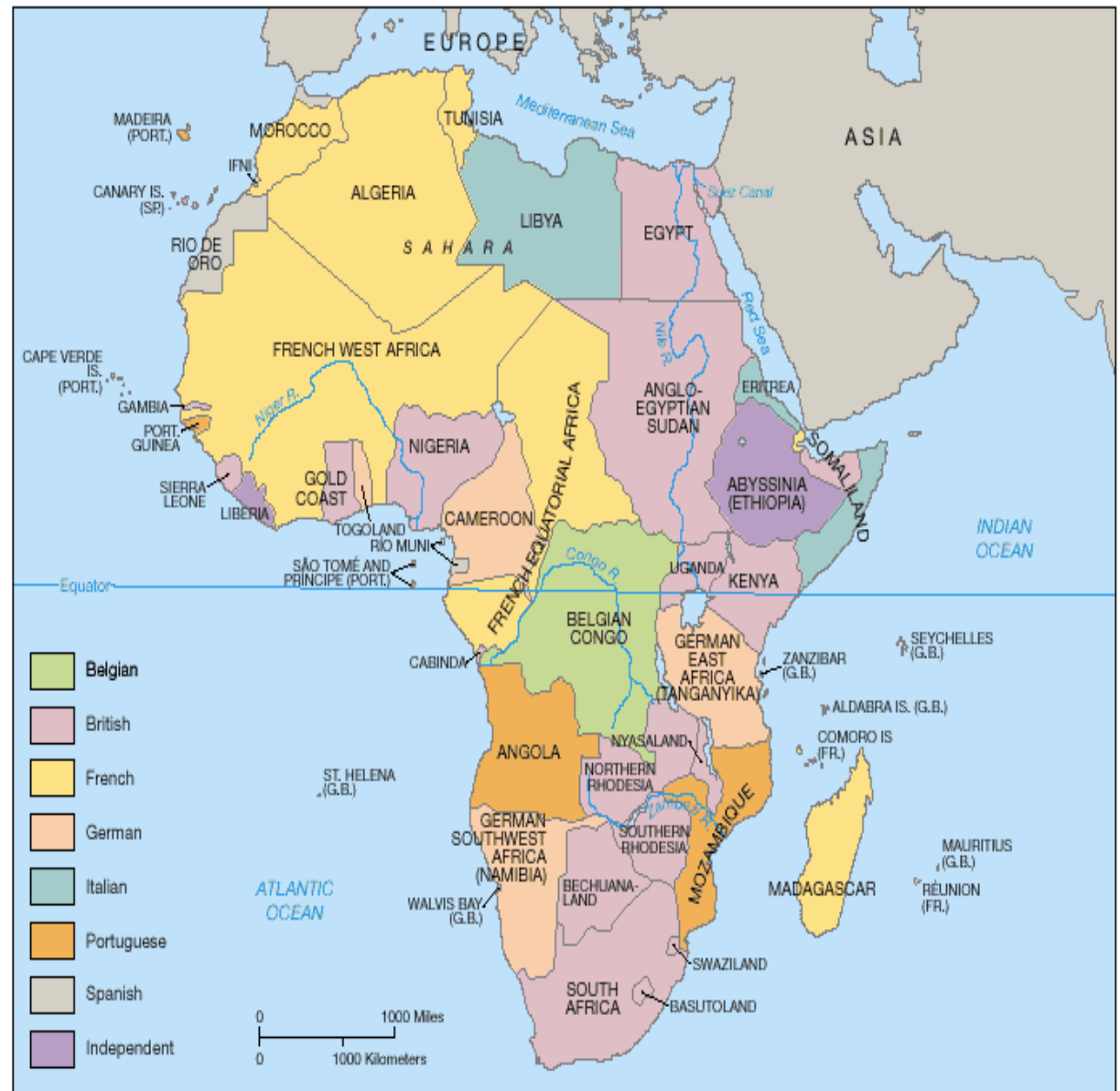
Bài 5. Châu Phi và khu vực Mỹ Latinh (Thế kỉ XIX - đầu thế kỉ XX)



1. Châu Phi

- Là châu lục lớn thứ 2 thế giới
- Diện tích: 30,27 triệu km².
- Dân số: 1,20 tỉ (2016)
- Có vị trí chiến lược quan trọng, thị trường rộng lớn, giàu tài nguyên.

a. Quá trình xâm lược.



 Africa, 1914. Before 1800, Africa was controlled by numerous African states. By 1914, all of Africa, with the exceptions of Ethiopia and Liberia, was under the control or oversight of European powers.

- Giữa thế kỉ XIX sau khi hoàn thành kênh đào Xuyê, các nước phương Tây đua nhau xâm xé Châu Phi



- Kênh đào nằm trên lãnh thổ Ai Cập, nó cung cấp 1 lối đi tắt các cảng châu Âu, Châu Mỹ đến phía nam Châu Á, cảng phía đông châu Phi và châu Đại Dương.

- Được xây dựng 1859, hoàn thành 1869.

- Dài 193,3 km, rộng 77,5m, khúc hẹp nhất là 60m, độ sâu 24m đủ khả năng cho tàu trọng tải 250.000 tấn qua. Tuyến đường dài 164.000 km này đã thay đổi vĩnh viễn lịch sử vận tải đường biển quốc tế, giúp tàu thuyền không phải đi qua mũi phía Nam Châu Phi, rút ngắn 6000 km.

- Đầu thế kỉ XX việc phân chia thuộc địa giữa các nước đế quốc đã hoàn thành.



Quan sát lược đồ
kết hợp bảng số
liệu, em hãy nhận
xét việc phân chia
Châu Phi giữa các
nước đế quốc đầu
TK XX ?

Đế quốc	Thuộc địa
32% Anh	Nam Phi, Ai Cập, Đông Xu-đăng, một phần Đông Phi, Kênia, Xô-mali, Gam-bi-a
28% Pháp	Tây Phi, miền x.đạo C.Phi, Ma-đa-ga-xca, một phần Xô-ma-li, An-giê-ri, Tuy-ni-di
7.5% Đức	Camorun, Tôgô, Tây Nam Phi, Tadania,
7.5% Bỉ	Công gô
6.5% Bồ Đào Nha	Mô-dăm-bích, Ănggôla và một phần Ghinê

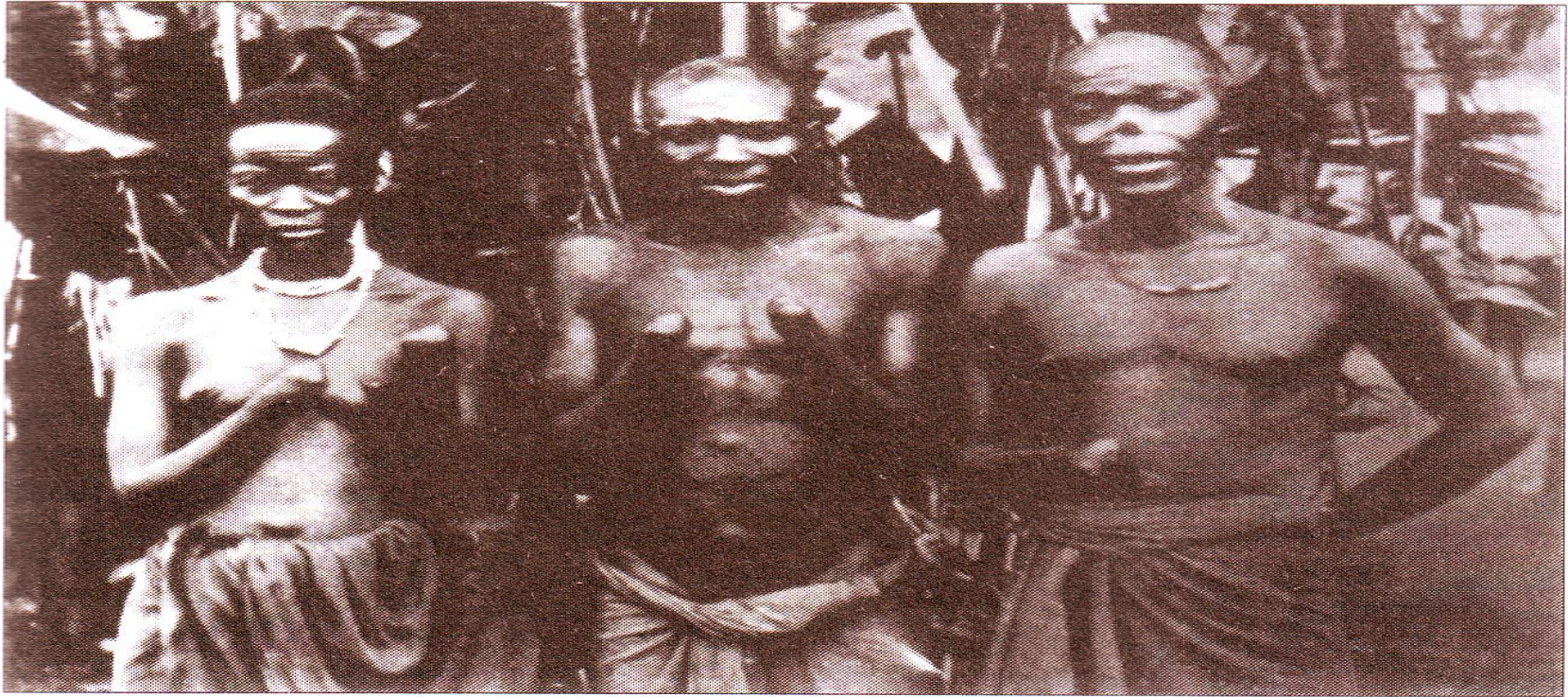


- Đầu thế kỉ XX việc phân chia thuộc địa giữa các nước đế quốc đã hoàn thành, nhưng không đồng đều. Anh là đế quốc có nhiều thuộc địa nhất.
- Đây là hình ảnh biếm họa về thuộc địa của Anh: Một chân đạp lên Ai Cập, chân kia đạp lên Nam Phi

b. Phong trào đấu tranh.

Chế độ cai trị hà khắc của chủ nghĩa thực dân phương Tây.

Nguyễn nhân



Trong các đồn điền cao su ở xứ Congo thuộc Bỉ, người ta không ngần ngại chặt tay những công nhân lười biếng. Như người đàn bà và hai người đàn ông này năm 1907. Ảnh trên tạp chí L'Histoire

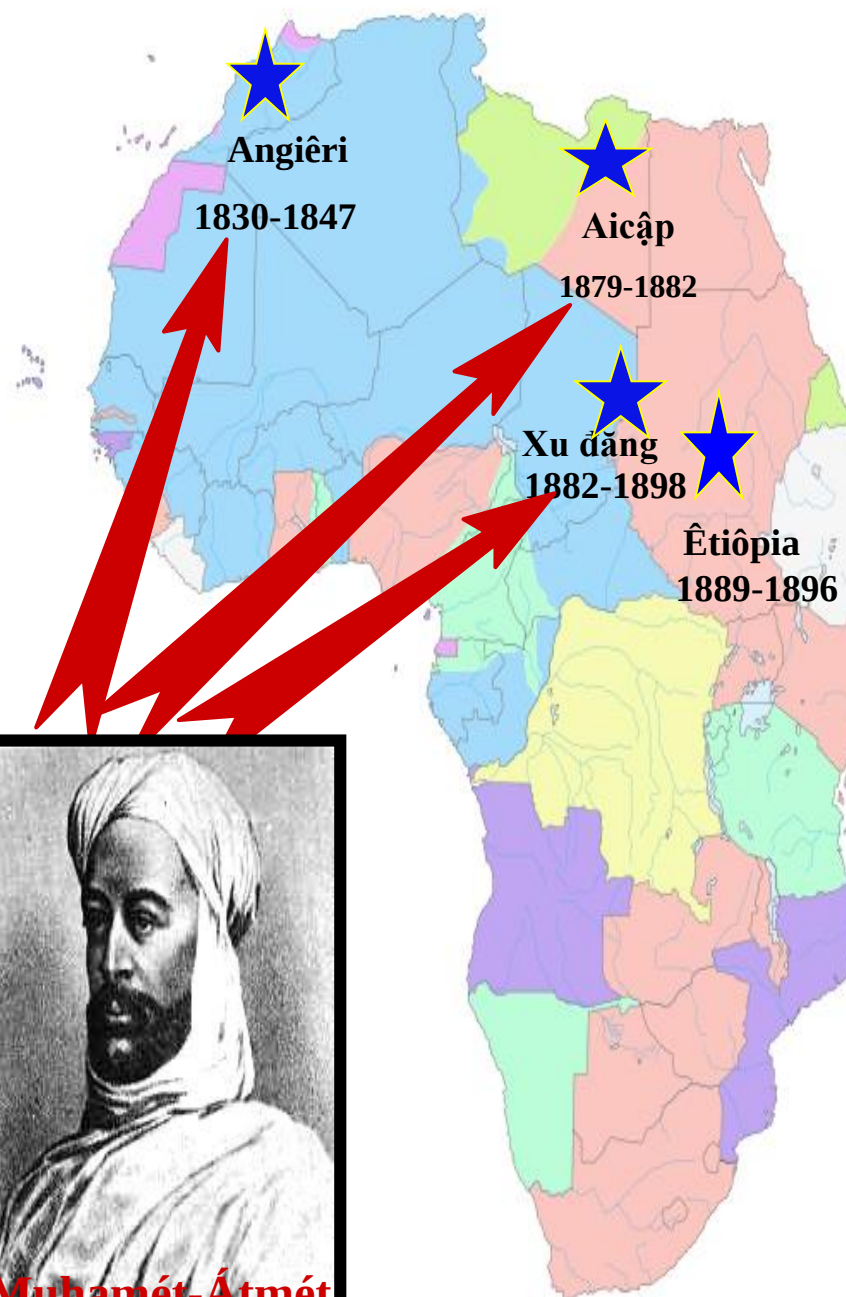
Lúc mới bị xâm chiếm, dân số châu Phi khoảng **20 triệu người**, đầu thế kỉ XX chỉ còn khoảng **8-9 triệu người**

Bảng thống kê hậu quả của chính sách cai trị của chủ nghĩa thực dân ở Châu Phi

Đất đai	- Ở Angiêri 90% đất đai thuộc chủ đồn điền Pháp. - Ở Kênia nhân dân phải cho thuê 4,5 triệu ha ruộng đất trong 999 năm
Dân số	- Năm 1908 xứ Cônggô thuộc Bỉ là 20 triệu người, sau 4 năm bị cai trị chỉ còn 8,5 triệu người (có những bộ tộc có 40 ngàn người sau 2 năm chỉ còn 20 ngàn người. Có nhiều bộ tộc không còn lấy một người) - Số nô lệ da đen đem đến Mỹ La Tinh lên đến 60 triệu người



Nhân dân đói khổ, bệnh tật, diệt vong ⇒ mâu thuẫn xã hội gay gắt



Tên phong trào	Thời gian	Kết quả
Cuộc đấu tranh của nhân dân Angiêri	1830-1847	Thất bại
Cuộc đấu tranh của Trí thức và Sĩ quan yêu nước ở Aicập	1879-1882	Thất bại
Cuộc đấu tranh của nhân dân Xu đặng	1882-1898	Thất bại
Cuộc đấu tranh của nhân dân Êtiôpia	1889-1896	Thắng lợi

*** Nhận xét:**

- Phong trào diễn ra sôi nổi, quyết liệt thể hiện tinh thần yêu nước.
- Nhưng trình độ tổ chức thấp, do lực lượng chênh lệch nên bị thực dân phương Tây đàn áp-> Thất bại (Trừ Êtiôpia, Libêria).
- Ý nghĩa:** Thể hiện tinh thần yêu nước, tạo tiền đề cho các cuộc đấu tranh giai đoạn sau.



*Em có nhận
xét gì về
phong trào
đấu tranh
chống chủ
nghĩa thực
dân của
nhân dân
châu Phi?*

2. Khu vực Mĩ La Tinh:



Mĩ La-tinh: là một phần lãnh thổ rộng lớn của châu Mĩ. Gồm một phần Bắc Mĩ, toàn bộ Trung Mĩ, Nam Mĩ và những quần đảo ở vùng biển Ca-ri-bê. Sở dĩ gọi đây là khu vực Mĩ La-tinh vì cư dân ở đây nói tiếng Tây Ban Nha hay Bồ Đào Nha (ngữ hệ La-tinh).

-Diện tích: 21 triệu km²

Dân số: 666 triệu người (2019).

- Trước khi bị xâm lược, Mĩ La-tinh là một khu vực có lịch sử văn hóa lâu đời, giàu tài nguyên.

Cư dân bản địa ở đây là người Indian, chủ nhân của nhiều văn hóa cổ nổi tiếng, văn hóa May-a, văn hóa In-ca, văn hóa A-dơ-tếch.

2. Khu vực Mĩ La Tinh:

* Quá trình xâm lược của thực dân phương tây.

- Đầu thế kỉ XIX các nước Mĩ La Tinh đa số là thuộc địa của Tây Ban Nha và Bồ Đào Nha

- Chủ nghĩa thực dân đã thiết lập chế độ thống trị phản động, dã man, tàn khốc:

+ Tàn sát dân bản địa, chiếm đất đai lập đồn điền.

+ Đưa người Châu Phi sang để khai thác tài nguyên

=> Các cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc của nhân dân Mĩ Latinh diễn ra quyết liệt và nhiều nước giành độc lập ngay từ đầu thế kỉ XIX.



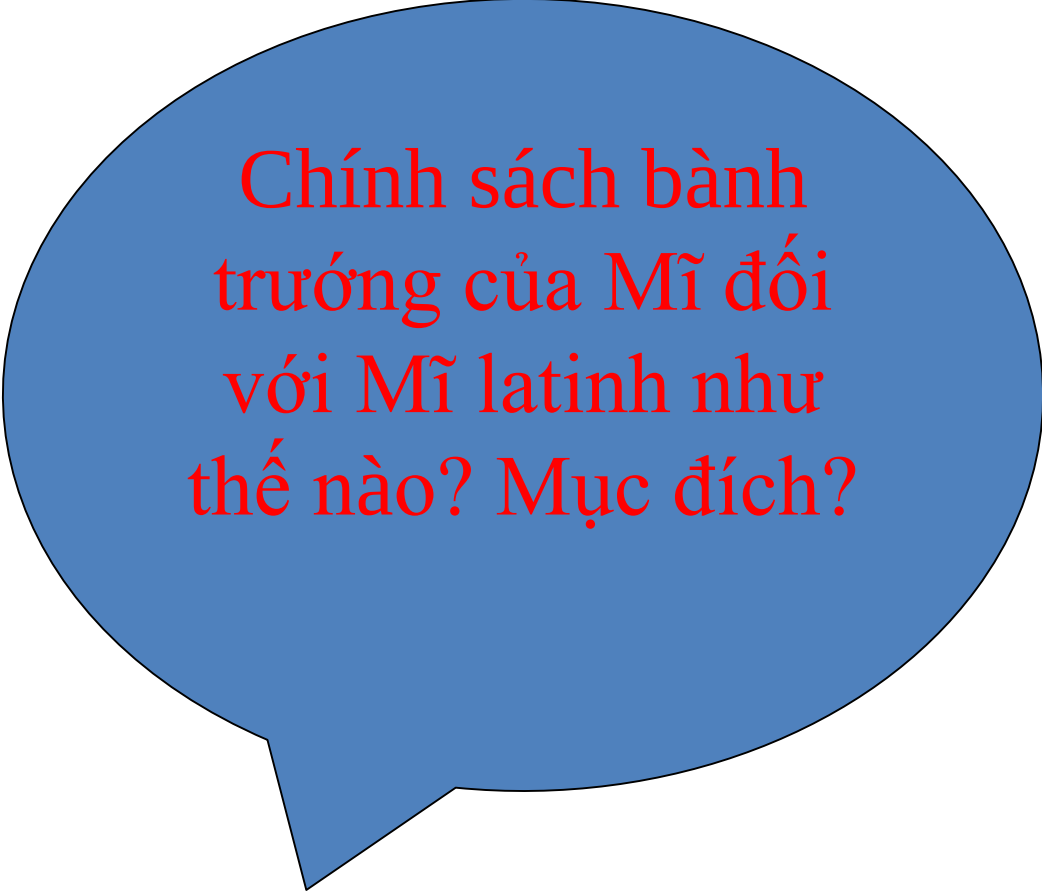
Sau khi xâm lược Mĩ La Tinh, chủ nghĩa thực dân đã thiết lập chế độ thống trị như thế nào?

* Phong trào đấu tranh tiêu biểu:

Thời gian	Phong trào	Kết quả
Cuối thế kỉ XVIII	1791 Haiti: cuộc khởi nghĩa của Luvéctuya chống Pháp.	-1804, giành thắng lợi, thành lập nước Cộng hòa da đen đầu tiên ở Mỹ La Tinh. -Cổ vũ cho phong trào đấu tranh ở Mỹ Latinh
20 năm đầu thế kỉ XIX	Phong trào đấu tranh sôi nổi quyết liệt các quốc gia độc lập ở Mỹ La Tinh dần được hình thành	Các quốc gia độc lập ra đời: - 1816: Argentina - 1821: Mêhicô và Pêru - 1822: Braxin

Tiêu biểu là cuộc đấu tranh giành độc lập ở Hai- ti

*** Tình hình Mỹ La Tinh sau khi giành độc lập:**



Chính sách bành
trướng của Mỹ đối
với Mỹ latin như
thế nào? Mục đích?

Chính sách bành trướng của Mỹ đối với khu vực Mỹ Latinh

Thời gian	Sự kiện
1823	Mỹ đưa ra học thuyết Môn rô: “ Châu Mỹ là của người châu Mỹ”

* Chính sách bành trướng của Mỹ đối với khu vực Mỹ Latinh

Học thuyết Monroe là một chính sách của Hoa Kỳ được trình bày vào ngày 2, tháng 12 năm 1823 bởi tổng thống Mỹ James Monroe trước Quốc hội



Chính sách bành trướng của Mỹ đối với khu vực Mỹ Latinh

Thời gian	Sự kiện
1823	Mỹ đưa ra học thuyết Môn rô: “ Châu Mỹ là của người châu Mỹ”
1889	Thành lập tổ chức Liên Mỹ
1898	Mỹ gây chiến hất cẳng Tây Ban Nha ra khỏi Mỹ La Tinh
Đầu thế kỉ XX	Mỹ thực hiện chính sách “Cái gậy lớn” và “Ngoại giao đồng đô la”



Cái gây lớn: Chỉ những hành động cứng rắn, những chính sách phong tỏa và trừng phạt về kinh tế, chính trị, ngoại giao một nước nào đó có quan điểm không thân thiện (nói cách khác là "không nghe theo lời người Mỹ"). Ví dụ: bao vây, cấm vận về kinh tế, đe dọa và sẵn sàng tiến hành vũ lực để giải quyết vấn đề...

Ngoại giao đồng đôla: Đây là một trong 2 chính sách chính của Mỹ đối với các quốc gia đối nghịch. Qua đó, nếu các quốc gia đó không chịu khuất phục sự cứng rắn của Mỹ, không sợ bom đạn thì người Mỹ "giang tay đưa đồng Đô la cho sử dụng". Sau đó, khi đã nắm được nền kinh tế của quốc gia đó, quốc gia đó sẽ trở thành một cái bóng của người Mỹ, nghe theo người Mỹ

Chính sách bành trướng của Mĩ đối với khu vực Mĩ Latinh

Thời gian	Sự kiện
1823	Mĩ đưa ra học thuyết Môn rô: “ Châu Mĩ là của người châu Mĩ”
1889	Thành lập tổ chức Liên Mĩ
1898	Mĩ gây chiến hất cẳng Tây Ban Nha ra khỏi Mĩ La Tinh
Đầu thế kỉ XX	Mĩ thực hiện chính sách “Cái gậy lớn” và “Ngoại giao đồng đô la”
Mục đích	Biến Mĩ latinh thành cái “sân sau” của Mĩ

Câu hỏi cũng cổ

Câu 1

Các nước tư bản phương Tây đua nhau xâm xé châu Phi, sau khi hoàn thành xong công trình nào?



A. Hoàn thành kênh đào Xuy-ê

B. Hoàn thành xâm chiếm Châu Á

C. Chuyển sang giai đoạn chủ nghĩa đế quốc

D. Sau khi hoàn thành xâm lược Mỹ latin

Câu 2

Nguyên nhân chính nào làm bùng nổ phong trào đấu tranh giành độc lập của nhân dân châu Phi?

A. sự bóc lột của giai cấp tư sản.

 B. sự cai trị hà khắc của CNTD.

C. buôn bán nô lệ da đen.

D. sự bất bình đẳng trong xã hội.

Câu 3

Nổi bật nhất trong cuộc đấu tranh của nhân dân châu Phi chống ngoại xâm của nhân dân?

A. Ê-ti-ô-pi-a

B. Ai Cập

C. Xu Đăng

D. Li-bê-ri-a

Câu 4

Nguyên nhân chính dẫn đến thất bại của phong trào đấu tranh chống thực dân của nhân dân châu Phi?

- A. Do các nước tư bản quá mạnh
- B. Do phong trào thiếu sự liên kết.
- C. Do mang tính tự phát

☒ D. Do trình độ tổ chức thấp, lực lượng chênh lệch

Câu 5

**.Đặc điểm nổi bật của phong trào giải phóng dân tộc ở
Mĩ Latinh trong thế kỷ XIX là**

-  giành được thắng lợi, một loạt nước CH đã ra đời trong những năm 20 của thế kỷ XIX.
- B. phong trào GPDT ở Mĩ Latinh chủ yếu do g/c quý tộc PK lãnh đạo.
- C. toàn bộ Mĩ Latinh đã được giải phóng khỏi ách thống trị của CNTD.
- D. một số nước đã giành được độc lập.

Câu 6

Nội dung chính của học thuyết Môn-rô (Mĩ) đối với Mĩ latin là?

A. “Người Mĩ thống trị châu Mĩ”.

B. “Châu Mĩ của người Mĩ”.

☒ C. “Châu Mĩ của người châu Mĩ”.

D. “Châu Mĩ là khu vực tự do”

Câu 7

Đầu thế kỷ XX, Mỹ đã áp dụng chính sách gì để xâm chiếm các nước Mỹ Latinh?

A. “Cái gậy lớn”.

B. “Ngoại giao đồng đôla”.

C. “Chính sách Liên minh”.

☒ D. “Cái gậy lớn” và “Ngoại giao đồng đôla”.

Câu 8

Mục đích của những chính sách mà Mỹ áp dụng tại các nước Mỹ Latinh là

- A** biến Mỹ Latinh thành “sân sau” của Mỹ.
- B. giúp các nước Mỹ Latinh thoát khỏi thực dân Bồ Đào Nha
- C. giúp các nước Mỹ Latinh thoát khỏi thực dân Tây Ban Nha
- D. giành độc lập cho Mỹ Latinh.

Câu 9

Đến đầu thế kỷ XIX, phong trào đấu tranh giải phóng dân tộc ở khu vực Mỹ Latinh có gì khác so với châu Phi?

A. Chưa giành được thắng lợi.

☒ B. Nhiều nước giành được độc lập.

C. Trở thành thuộc địa kiểu mới của Mỹ

D. Phong trào giải phóng dân tộc phát triển mạnh

Câu 10

Tác động của những chính sách do Mỹ đề ra đối với khu vực Mỹ Latinh vào cuối thế kỷ XIX- đầu thế kỷ XX đã?

- ☒ A. làm bùng nổ phong trào đấu tranh chống chế độ tay sai thân Mỹ.
- B. thúc đẩy phong trào giải phóng dân tộc phát triển.
- C. thúc đẩy nền kinh tế Mỹ Latinh phát triển.
- D. làm xuất hiện nhiều giai cấp mới.